

לפני 25 שנה

"העולם הזה" 776
תאריך: 11.9.52

הקדים, "העולם הזה" 20 שנה ויותר את "כלבוטק" ואת שאר מדורי ההצרכנות בכלי-התיקשורת השונים. ככתבה זו הביאה המערכת מידע מקור על אודות הוזהב הרב בלחם הישראלי ופירטה את אולת-ידיה של הממשלה בפיקוח על נקיונו של הלחם. בסדרה "רמזות במרחב" הביא פרשן "העולם הזה" לעינינו המרובי, צבי שש, את רמותו של עלי מאהר, מראשי המדינאים במצרים, תחת הכותרת "מקיאולי שלא הצליח" ותיאר את נפילתו של אחד הפוליטיקאים הערממים של מצרים ברשת שטוחה לעצמו.

בשער הגיליון: האחות רבקה גרשוני (19), ילדת ראשון-לציון.

גיליון "העולם הזה" שיצא לאור לפני 25 שנים בדיוק, הקדיש במסגרת הסדרה "נוער מחפש נחיר", כתבת-שער מצור למת למיקצות האחות, תחת הכותרת, "רבקה גרשוני, אחות רח-מניה". בכתבה תואר מיכלול בעיות מיקצות האחות, האידאול והמציאות שבני ובקיות המחפור באחות שלא השתנתה כלל במהלך 25 שנים. במדור "הקירה מיוחנת" תחת הכותרת, "השי-לומים: תחתית לחיבת" פורט פרשנו הכלכלי של השבועון את תוכניתו של הפרופסור היהודי-אמריקאי שלמה טרון, שמוטרת היתה להוציא את השליטה בכספי השילומים ממדינת ישראל מידיהם של השרים המופלגתים, על-מנת שכסף השילומים יושקע במטרות כלכליות כראיות שייצרו תשתית כלכלית רחבה. תוכנית זו נדחתה על-ידי הגורמים הממשלתיים שביכוז בשנים שלאחר-מכן את כספי השילומים, בחלקם במיפלים ראוותניים.

השבוע לפני 25 שנים, הביא "העולם הזה" כתבה-מצולמת תחת הכותרת, "מיסטר ברנר משוטט בעולם", שגיבורה הוא ער-הדיון אווירי ברנר מטרוריסט, שהחליט לשוטט בעולם עם מצולמת, והגיע ארצה. תחת הכותרת, "פרשת הלחם הקלוקל",

האם "העולם הזה" שבווען כנעני? * שילומים, 256 חודש

אחרי עליית היסלר * האם הספידה המישטרה את הער?

העם

ל' 2'

מישפט

להספיד או למונו?

הצופים, רובם צעירים לבושי מכנסים קצרים, ישבו בשלוש שורות רחבות, הווי-עו כאוות-נפשם. השופט ושתי סוללות הרפרקליטים, כולם לבושים חליפות, גלימות ועונבי עניבות, סבלו בודדאי יותר. אולם יותר מכולם הווי-עו העדים, שעמדו בזה אחר זה במרכז האולם. ליד תרשים צב-עוני גדול של מקום הפשע, היו נחונים להפצצה כבדה של חקירה-יצולבת. בשלב הראשון דמה מישפטם של עמוס קינן ושלאליתאל בן-יאיר, הנאשמים ב-הטלת פצצה בפתח דירת שרה-התחבורה

לקחת - לשם מה?

256 חודש אחרי שאדולף היטלר עלה לשלטון והכריז מלחמה על העם היהודי, די-88 חודש אחרי שהתאבד בצורה כה מיסתורית השלם חוזה השילומים, שהוא למעשה חוזה-שלום בין העם היהודי שחלק ממנו מצא לו בינתיים הגדרה פרי-ליטת כמדינת ריבונית, ובין חלק מן העם הגרמני.

כחייכוח הסוער על עצם המשא-המתן בין שתי המדינות ניסו המחייבים לט-עון כי השבת הגול אין פירושה שלום. אולם היה זה נימוק של התחמקות. שום רשות בינלאומית, שום שופט ושום שר-טר לא הכריחו את הגרמנים לשלם. הם עשו זאת מרצונם החופשי, כדי לחסל את

עיתונים מסויימים התקיפו במשך שלו-שה חודשים אלה את העולם הזה בצורה שלא היתה עד כה נהוגה אפילו בארץ שאינה מצטיינת ביותר בהגיות עיתוני-אית. אילו יכול שקר לקטול, היו עצמו-תניו פוורת כיום לאורך שבילי הארץ, אולם טיבעו של שקר שהוא חוזר אל בעליו, יברשם להם.

הנה, כדוגמה, כתבה שהופיעה ביום 8.8.52 בעיתון האידישאי הניו-יורקי ה-נפוש מאד, מארגון זשורנאל:

"הכנענים מבירים את ההסתה המתוע-בת נגד המיפלגות הדתיות והרבנים - תל-אביב (דאר-אוויר) - קבוצת ההפ-קר של הכנענים התגברת עתה בהרבה עם הצטרפותו של העיתון המצוייר הג-דול והנפוש מאד, העולם הזה, הנמכר ב-ערך ב-20 אלף טפסים, והמוצא לאור על-יד אורי אבנרי, אחד ממנהיגי הכנענים. העיתון מדפיס התקפות מתועבות נגד כל הנוגע לדת היהודית, נגד הרבנים ונגד המיפלגות הדתיות בישראל. הכל כתוב בסיוגנו מלוכלך, לא יפה יותר מאשר השטיריטר הנאצי, ועם רקע פורנוגרפי.

"הנוער נקרא (בעיתון זה) ללחום נגד הדת ונגד הרבנים. "באחד המאמרים (בשבועון) נאמר: מניהגים פנאגיים חסרי-תוכן לא ישבו את לבנו, אפילו אם שמרו על יהדות ה-גולה משך אלפים שנה. ישראל אינה גלות חדשה, ואנו רוצים לעקור את הדת מן השורש."

קוראי העולם הזה - העיתון הכנעני בעל הקע הפורנוגרפי המסית נגד דת ישראל - מוזמנים בזה לחפש את הצי-טטה הזאת בגיליונות העיתון. כל המוצא את המישפט האחרון - "אנו רוצים לעקור את הדת מן השורש" - יוכה בפרס יקר-ערך. וכל אשר לא ימצא אותו, מוזמן להרהר קצת מה טיבו של הנכס התרבותי הזקוק לשקרים מטופשים כאלה כדי לקיים את עצמו.

אדם דתי באמת ידחה את השקר כי-אמצינו להסתה, אני גאה שיש אנשים דתיים רבים כאלה בין קוראי עיתון זה. רק השבוע היתה לי הזדמנות מעניינת לבולת ערב נעים בחברתם. מועדון בוג-רי בתי-הספר הדתיים בתל-אביב (בבית-הספר ב'17) הוזמן אותי להעיד במישפט ציבורי שנערך על העולם הזה, כמגמה להחליט אם להחזיק את העיתון במעודו או לאו.

הוויכוח היה ממצה ונוקב למדי. עש-רות רשימות ותמצות הובאו כהוכחות בעד ונגד. ביסכום התייעצו המושבעים, חזרו כעבור 20 דקות למסור את החלטתם פה-אחד: הם זיכו את העולם הזה מכל אשמה, והחליטו שאין הוא יכול לפגוע בצעיר דתי. המועדון יחזיק בו גם להבא.

המנוח. למערך צבאי בטרם קרב. הכוחות של צד אחד - הקטגוריה - היו עררי-כים בקווים גלויים לעין. הם חשפו את עמדותיהם שעה שנאלצו לבזבז את מיטב התחמושת עוד בחקירה המוקדמת. ואילו כוחות הסניגוריה נעו באופן חופשי בש-טח. איימו על כל העמדות גם יחד מבלי לגלות היכן יערכו את התקפתם המכרעת. כשנפתח השבוע המישפט בבית-המש-פט המחוזי בתל-אביב, התבהר אט-באט שתי החזיתות, שני הסניגורים - יעקב הגלר, גיינג'י גבה קומה שייצג את שא-ליאל בן-יאיר המשופם, וישראל כספי, צבר נמוך-קומה בעל מיבטא איכספורי מודגש שייצג את עמוס קינן - ירו יריות ראשונות לעבר עדי הקטגוריה. אולם רק כשעלה לדוכן העדים הראשון מבין שני קציני-המישטרה שאסרו את מרכז חזית ה-התנדף עשן ההסוואה וכיוון ההתקפה של כוחות הסניגוריה נתגלה לעין. היה זה כיוון שהוביל היישר אל מרכז חזית ה-הביעה כשמסרתו להבקיעה לשניים ולהכות את כוחותיה שוק על ירך.

לישון בנחיות. בניין התביעה מיו-סד על שרשרת של הוכחות גסיבתיות.

הכתם המשחיר אותם בעיני העולם. תש-לום השילומים במשך עשר שנים, ואולי גם במשך 14 שנים. החייב מצד הדוק וממושך. גנע כזה לא ייתכן בין מדינות אויבות.

הגרמנים הצליחו איפוא להשיג שלום באמצעות שילומים (דבר העלול לעורר מחשבה ביחס להשגת שלום עם הערבים). אולם בסופו של דבר אין ספק שדויד בן-גוריון יצא מנצח מכל המערכה. סיסמאות חרות מצד אחד ופנים מצד שני עניינו את הקהל פחות ופחות, שעה שעלה לנגד עיניו נחם הבשר הגדול שאפשר יהיה לקנותו בכסף הגרמני. והוויכוח האמיתי שוב אינו לקחת או לא לקחת. אלא - לשם מה לקחת.

כי קיימת סכנה חמורה מאד שכספי ז-

הגדרה זו אומתה, כאשר ב-1961 נפ-גש ראש-ממשלת ישראל דויד בן-גוריון במלון ואלדורף אסטוריה בניו-יורק עם הקאנצלר הגרמני קונראד אדנאור, וב-1965 הגיש שגריר גרמניה הראשון בי-ש-ראל רולף פאולוס את כתב-האמנתו ל-נשיא מדינת-ישראל.

חזקה מאוד כשהיא שלמה אולם חסרת כל ערך כשהחלה אחת מגנות. השש-רת: אין כניסה לבית (של השר פנקס) מלבד הכניסה מרחוב רמח"ל. שני ה-שוטרים שמרו על כניסה זו ללא הרף, איש לא נכנס בזמן המכריע מלבד שני הנאשמים, ושניות מעטות אחרי שיצאו ונאסרו אירעה ההתפוצצות.

ההגנה שמה לב לעובדה מזורה אחת בשרשרת זו, ועליה ביססה את ההתקפה. שני השוטרים קיבלו הוראה לשמור על השר מפני מעשי אלימות. יתר-על-כן, כפי שנתברר עתה, קיבלו הוראה מפורשת לא לעמוד יחדיו אלא שאחד ישמור על הבית והשני על הכניסה לרחוב, בפינת שדרות רטשילד. ואילו השוטרים הפרו פקודה זו, עמדו יחדיו מול הבית, על מירפסת מוסתרת מאחרי העצים. לדיב-ריהם לא הפריעו לאנשים החשודים להי-כנס לבית. נתנו להם לעלות, לבצע את זממם, לרדת ולהתרחק מרחקמה - ורק אז אסרום.

שאל יעקב הגלר: האם תפקידכם היה להספיד את השר אחרי שנרצח, או למ-נוע את ההתקפות בחייו? למה לא אסרתם את האנשים לפני שגכנסו לבית? למה לא שמרתם בכלל ליד כניסת הבית? ההסבר שסופק עליידי הסניגוריה עלול למוטט את בניין התביעה, אם ייראה כי עיני השופט זאב צלטנר כבא בחשבון: השוטרים הפרו פקודה ובחלו במירפסת מפני ששם אפשר היה לישון בנוחיות מבלי שיראו. שניהם התעוררו רק אחרי ההתפוצצות, ואסרו את שני האנשים הר-אשונים שראו.

בפקודת המשטרה, לא היתה זו החוליה היחידה שההגנה צרה עליה. היא איימה גם על רוב שאר החוליות. השוט-רים הודו ששמרו רק על הכניסה הרא-שית של הבית, ואמרו שלא האמינו שיש כניסה אחרת. ההגנה ניסתה להוכיח שיש לבית כניסה נוספת שעליה לא שמר איש - פרט שאם יוכח, די בו לשבור את השרשרת כולה.

לפרט זה הוסיפה ההגנה כמה פרטים אחרים, מתוך דברי עדי התביעה עצמם: קבוצה חשודה של צעירים עמדה בקרבת מקום, לא נעצרה ולא נתקרה עליידי ה-שוטרים. מניית נראתה עליידי השוטרים, שפקדו עליה להסתלק מבלי לבדקה.

טענת ההגנה: שעה שהשוטרים עסקו בשני הנאשמים, בלהיטותם לעצור מישוהו כדי לחפות על תרדמתם, נכנסו צעירים אחרים דרך הכניסה השנייה, הטילו את הפצצה, הסתלקו במהירות - בעזרת שני השוטרים שפקדו עליהם להסתלק.

אנשים

שופט-השלום הראשי בתל-אביב, אליעזר מלחי נתן השבוע דוגמה כיצד להתחיל לשירותו הציבורי של העיתונאי. אחרי ששיבח בהחלטה את פאול גורד-מן, הצלם הראשי של העולם הזה, על עבודתו המצויינת בשעת הדליקה בים, שלח לו מיכתב אישי: "עם גמר חקירתי בשריפה שפרצה אור ליום 4.7.52 במחסני הסוכנות והשק"ם בים, הנני שמח לתור-דות לך על שנתוית בתפקידי זה בורירותך הניתונת אשר כתוצאה ממנה עמדו לרשותי תמונות מן השריפה הנ"ל ב-ססדיות הראשונות שלה, עוד בטרם הגיעו מכבי-האש למקום."

ל' 2'